

სკოპინგის დასკვნა N 68

საქმიანობის დასახელება: სამელიორაციო (სარწყავი) სისტემისა და 47 800 მ³ მოცულობის წყალშემკრები რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაცია;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „მადარო კაპიტალი“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: სიღნაღის მუნიციპალიტეტი, სოფ. ბოდბისხევი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 10.10.2022;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გარემოსდაცვითი შეფასების ჯგუფი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში შპს „მადარო კაპიტალის“ (ს/კ 402174295) მიერ წარმოდგენილია - სიღნაღის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ბოდბისხევეში, სამელიორაციო (სარწყავი) სისტემისა და 47 800 მ³ მოცულობის წყალშემკრები რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

სიღნაღის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ბოდბისხევეში, შპს „მადარო კაპიტალის“ სამელიორაციო (სარწყავი) სისტემისა და 47 800 მ³ მოცულობის წყალშემკრები რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაციაზე 2022 წლის 16 სექტემბერს გაცემულ იქნა სკრინინგის გადაწყვეტილება (ბრძანება - N 337/ს) გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას დაქვემდებარების შესახებ და კომპანიას დაევალა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ განსაზღვრული სკოპინგის პროცედურის გავლა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შპს „მადარო კაპიტალს“ დაგეგმილი აქვს სიღნაღის მუნიციპალიტეტის, სოფ. ბოდბისხევეში, ამავე კომპანიის საკუთრებაში არსებულ 465.93 ჰა ფართობის სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებზე (ს/კ: 56.05.53.023, ს/კ: 56.05.53.022) სარწყავი სისტემისა და 47 800 მ³ მოცულობის წყალშემკრები რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაცია, სადაც 350 ჰა-ზე დაგეგმილია ნუშის ნარგავების გაშენება. ნარგავების წყალმომარაგებისთვის ტერიტორიაზე დაგეგმილია წვეთოვანი სარწყავი სისტემისა და რეზერვუარის მოწყობა. რეზერვუარის შევსება დაგეგმილია მდ. იორიდან. ელექტრონული გადამოწმების შედეგად დადგინდა, რომ საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოესი დასახლებული პუნქტი - სოფ. ქვემო ბოდბე დაშორებულია დაახლოებით 17 კმ-ით, ხოლო უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტი - მდ. იორი, მიედინება დაახლოებით 460 მეტრში.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ინფრასტრუქტურული ობიექტების მოწყობა: წყლის სატუმბი სადგური; მაგისტრალური მილსადენი (რომლის საშუალებით მოხდება მდ. იორიდან აღებული წყლის რეზერვუარში გადატანა); წყლის რეზერვუარი; წვეთოვანი სისტემისთვის წყლის გამანაწილებელი სადგური.

დოკუმენტში მოცემული საპროექტო საირიგაციო პროგრამის მონაცემების მიხედვით, ნუშის ზრდასრული ნარგავების (350 ჰა) მოსარწყავად წელიწადში მოხმარებული წყლის მაქსიმალური რაოდენობა შეადგენს 2 590 000 მ³, ხოლო სამელიორაციო სისტემის მიერ

რეზერვუარში ასაღები წყლის საანგარიშო ხარჯი - 0.350 მ³/წმ. ზრდასრული ნარგავებისათვის (5 თვის განმავლობაში) საირიგაციოდ გამოსაყენებელი წყლის ჯამური მოცულობა 1 ჰა-ზე შეადგენს - 7 400 მ³. მდ. იორიდან სარწყავი წყლის აღება განხორციელდება 5 თვის განმავლობაში (მაისი, ივნისი, ივლისი, აგვისტო, სექტემბერი). წყალაღების მაჩვენებელი გაიზრდება წლების მიხედვით დარგვიდან - ნერგების ზრდასრულ ზომამდე (4 წლის განმავლობაში).

დოკუმენტში არასათანადოდაა წარმოდგენილი დაგეგმილი წყალაღების კვეთში მდინარე იორის ჰიდროლოგიური მონაცემები. **საპროექტო კვეთში მდინარე იორის ჰიდროლოგიური მახასიათებლების მნიშვნელობების დასადგენად გამოყენებული დალის მთის წყალსაცავის კვეთში არსებული დაკვირვებების 11-წლიანი რიგი (1975-85 წწ.) არ არის საკმარისი სტატისტიკურად მდგრადი შედეგების მისაღებად, აღნიშნული საკითხი გზმ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას.**

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ნარგავების მორწყვის უზრუნველყოფის მიზნით დაგეგმილია რეზერვუარის მოწყობა. საპროექტო რეზერვუარის წყლით მაქსიმალური შევსების პერიოდში წყალსაცავის სარკის ფართობი შეადგენს 13 402 მ², ხოლო მუშა სიმაღლე ფსკერიდან იქნება 5 მეტრი. რეზერვუარის ფსკერსა და ფერდებზე დაგეგმილია გეომემბრანის ეკრანის მოწყობა. წყალაღებისთვის გამოყენებული იქნება ელექტროენერგიაზე მომუშავე ტუმბო, რომელიც რეზერვუართან დაკავშირებული იქნება 1501.2 მეტრიანი მილსადენით, რომელიც გადაკვეთს სახელმწიფო და კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიებს. დოკუმენტის თანახმად, აღნიშნულის გათვალისწინებით, კომპანიის მიერ ზემოხსენებული ტერიტორიების სარგებლობის მიზნით მოხდება შესაბამისი ხელშეკრულების გაფორმება სსიპ „სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან“ და კერძო მესაკუთრებთან. შესაბამისი დოკუმენტაციის წარმოდგენა გათვალისწინებულია გზმ-ის ეტაპზე.

წარმოდგენილი დოკუმენტის შესაბამისად, ხაზობრივი ნაგებობისა და წვეთოვანი სარწყავი სისტემის ქსელისათვის გამოიყენება PVC მილები (დიამეტრით - 50/6, 63/6, 75/6, 90/6, 110/6, 125/6, 140/6, 160/6, 200/6, 225/6, 250/6 მმ). რეზერვუარის ტანში განთავსებული მილსადენის საშუალებით წყალი რეზერვუარიდან გადავა სარწყავი სისტემის სატუმბ-გამანაწილებელ სადგურში (რომელიც განთავსდება რეზერვუარის აღმოსავლეთით), ხოლო რეზერვუარის შესაძლო დაზიანებისას, მის ფსკერზე განთავსებული მილის საშუალებით მოხდება რეზერვუარის წყლისგან დაცლა, რომელიც სადრენაჟე არხის საშუალებით ჩაეშვება მდ. იორში. **გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას ინფორმაცია სადრენაჟე არხის შესახებ, GPS კოორდინატების მითითებით.**

მ/წ 10 ოქტომბრის განცხადების (N5510) საფუძველზე დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში, ელექტრონული ფორმით წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიში არ მოიცავს დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილის ალტერნატივების შესახებ ინფორმაციას. აღნიშნული საკითხი მოცემულია, მატერიალური სახით წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში, რაც საჭიროებს დაზუსტებას. გზმ-ის ეტაპზე, საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია, როგორც ელექტრონული ისე მატერიალური სახით წარმოდგენილი დოკუმენტაცია, სააგენტოს წარუდგინოს იდენტური სახით და მოიცავდეს ერთსა და იმავე სახის ინფორმაციას.

სკოპინგის ანგარიშში შეფასებულია ნიადაგის ნაყოფიერ ფენასა და გრუნტის ხარისხზე შესაძლო ზემოქმედება და აღნიშნულია, რომ მიწისქვეშა მიწების განთავსების სამუშაოებისას ამოღებული ნიადაგი/გრუნტი გამოყენებული იქნება უკუყრილებისთვის. წყალშემკრები რეზერვუარის მოსაწყობად ჯამში მოიხსნება დაახლოებით 87 750 მ³ გრუნტი, რომელიც გამოყენებული იქნება რეზერვუარის საძირკვლის და დამბების მოსაწყობად (მაქსიმალური სიმაღლე 6 მეტრი). დოკუმენტის მიხედვით, ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის და რეკულტივაციის სამუშაოები განხორციელდება „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიაზე ჩატარებული საველე და ლაბორატორიული კვლევის შედეგები. შესწავლის შედეგად მიღებული მონაცემების საფუძველზე დადგინდა, რომ საკვლევ ტერიტორიაზე გამოიკვეთა 3 ძირითადი საინჟინრო-გეოლოგიური ელემენტი (სგე). სგე 1 - თიხნარი ყავისფერი, მაგარი, ხრემის მცირე რაოდენობის ჩანართებით (დაფიქსირდა 9 შურფში; 1-დან 4 მეტრის სიღრმეში). სგე 2 - თიხა მოლურჯო ნაცრისფერი, მაგარი (6 შურფში), სგე 3 - კენჭნარი თიხნარის შემავსებლით, მკვრივი, სუსტად ტენიანი (8 შურფში). სგე-1 ხასიათდება წყალში დასველებისას მყისიერი დაშლით, ასევე განეკუთვნება საშუალო ჩაჯდომად გრუნტს, ხოლო სგე - 2 საშუალოდ გაჯირჯვებადია და პრაქტიკულად არადაშლადია წყლის ზემოქმედებით, ხოლო სგე - 3 წყალშელწევადი გრუნტია. ამასთან, ჩატარებული საველე კვლევების პერიოდში 4.2 მეტრის სიღრმემდე გრუნტის წყალი არ გამოვლენილა.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, სამელიორაციო სისტემის მოწყობის ეტაპზე, სარწყავი სისტემისა და მისი ინფრასტრუქტურის მოწყობისათვის საჭირო სამშენებლო სამუშაოების მასშტაბის გათვალისწინებით, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის. ემისიების გავრცელება ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია საჭირო ტექნოლოგიების/რემონტის დროს, სარემონტო სამუშაოებით ან/და ტრანსპორტის გადაადგილებით. მსგავსი სამუშაოების შესრულება დაგეგმილია ძირითადად საპროექტო დერეფანში და მოკლე ვადაში. ხოლო სარწყავი სისტემის ექსპლუატაციის ეტაპზე, ხმაურის გავრცელების ძირითად წყაროს წარმოადგენს 2 სატუმბო სადგური (მდინარესთან და რეზერვუართან), თუმცა უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე დაშორების მანძილის გათვალისწინებით მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის.

დოკუმენტის მიხედვით, სამელიორაციო სისტემის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია არასახიფათო და მცირე რაოდენობის სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. დაგეგმილია აღნიშნული ნარჩენების სეპარირებული მართვა. მოწყობის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენები გატანილი იქნება შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე. ექსპლუატაციის დროს წარმოქმნილი მცირე რაოდენობის სახიფათო ნარჩენი (ზეთიანი ჩვრები, ნათურები და ა.შ), შემდგომი მართვისთვის ხელშეკრულების საფუძველზე გადაეცემა შესაბამისი ნარჩენების მართვის უფლებამოსილ კომპანიას. რეზერვუარის რეცხვისას, მასში დაგროვილი მდინარის შლამისგან გაწმენდა (მექანიკური წმენდა) დაგეგმილია მდ. იორიდან აღებული წყლის ნაკადის გამოყენებით. აღნიშნული წყალი ავარიული მიზნით მოწყობილი მილსადენის საშუალებით ჩაეშვება მდ. იორში. **გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას მექანიკური წმენდის შესახებ ინფორმაცია.**

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, საპროექტო ტერიტორიაზე და მის მიმდებარედ გავრცელებულია ვაკე ტაფობები სტეპის მცენარეულობით და არიდული მცენარეულობით. რეზერვუარის განთავსების და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე მთლიანად წარმოდგენილია აგროლანდშაფტები, სასოფლო-სამეურნეო ტიპის მიწები. საპროექტო ტერიტორია წლების განმავლობაში გამოიყენებოდა სამოვრებად, შესაბამისად მცენარეული საფარი გაღარიბებულია. ცხოველების სახეობები აღნიშნულ ტერიტორიაზე წარმოდგენილი არ არის.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო რეზერვუარიდან 882 მეტრის, ხოლო საპროექტო სატუმბი სადგურიდან 41 მეტრის დაშორებით ფიქსირდება იორის ალკვეთილი. ელექტრონული გადამოწმების შედეგად დადგინდა, რომ საპროექტო ტერიტორიის სამხრეთი ნაწილი ხვდება ჭაჭუნას ალკვეთილის ტერიტორიაზე, რომელიც მოიცავს ფრინველთა სპეციალურად დაცულ ტერიტორიებს, რაც საჭიროებს დაზუსტებას და გზშ-ის ანგარიშში სათანადო ინფორმაციის ასახვას. ამასთან, საპროექტო ტერიტორია ემთხვევა „ვეროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ (ბერნის) კონვენციის“ შესაბამისად შექმნილ, კოწახურას დამტკიცებულ ზურმუხტის ტერიტორიას (Kotsakhura - GE00000051). გამომდინარე აქედან, გზშ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს ზურმუხტის ქსელზე ზემოქმედების შეფასება (ზზშ), იმ სახეობებისა და ჰაბიტატებისთვის, რომელთა დასაცავად შეიქმნა აღნიშნული ზურმუხტის საიტი.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ტერიტორიის დასავლეთით 542 მეტრის მოშორებით განთავსებულია მსგავსი ტიპის რეზერვუარი, რომლის სარკის ზედაპირის ფართობია დაახლოებით 2515 მ². დოკუმენტში წყალაღებით გამოწვეული კუმულაციური ზემოქმედება შეფასებულია ცხრილის სახით, რომელშიც წარმოდგენილია მდ. იორით მოსარგებლეთა შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის მსგავსი ტიპის საქმიანობის განმახორციელებლების და მათ მიერ წყალსარგებლობის მოცულობის მითითებით (შპს „არიკ“, შპს „ენსისი 1721“ და შპს „იორლენდი“).

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების მოწყობა დაგეგმილია 180-190 დღის განმავლობაში, ბაღის გაშენების დროს დასაქმდება 20-25 პირი, ბაღის ოპერირების პერიოდში 35-40 პირი, სეზონურად (გაშენების დროს) 100-150 პირი სეზონურად (ოპერირების პერიოდში) 40-50 პირი.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდებზე, ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე და გადაიგზავნა ცენტრის გამომწერებთან ელ. ფოსტის მეშვეობით. ინფორმაცია განთავსდა ასევე სიღნაღის მუნიციპალიტეტში ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში. საჯარო განხილვა გაიმართა 2022 წლის პირველ ნოემბერს სიღნაღის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ბოდბისხევის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, შპს „მადარო კაპიტალის“, შპს „გარემოსდაცვითი შეფასების ჯგუფის“, სოფ. ბოდბისხევის წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული შენიშვნები/მოსაზრებები ძირითადად ეხებოდა პროექტის განხორციელების ფარგლებში ადგილობრივი მოსახლეობის სამოვრების დაკავების შესაძლო რისკსა და მათზე ზემოქმედებას. კომპანიის

წარმომადგენელმა განმარტა, რომ საპროექტო ტერიტორია შპს „მადარო კაპიტალის“ საკუთრებაშია და კერძო ნაკვეთების გადაკვეთის წერტილში კონკრეტულ მესაკუთრებებთან მოლაპარაკებები უკვე შედგარია. საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული საკითხები და შესაბამისი განმარტებები ასახულია საჯარო განხილვის ოქმში. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები სააგენტოში წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად სააგენტოს მიერ იდენტიფიცირებული იქნა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროები, სახეები და ობიექტები. ამასთან, განსაზღვრული და დადგენილ იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი:

1. **გზშ-ის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს:** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს:** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 2.1. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად **გზშ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს** იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზშ-ის ანგარიშში, ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - დაგეგმილი საქმიანობის დეტალური აღწერა;
 - დაგეგმილი საქმიანობის საჭიროების დასაბუთება;
 - საქმიანობის განხორციელების ადგილის აღწერა-დახასიათება, საწარმოო ტერიტორიის საკადასტრო კოდის, SHP ფაილებისა და GPS კოორდინატების მითითებით;
 - გენერალური გეგმა შესაბამისი აღნიშვნებითა და ექსპლიკაციით, საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტები;
 - საწარმოო ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო-მასალა);
 - დეტალური ინფორმაცია საქმიანობის განხორციელების ადგილის შესახებ (მანძილი უახლოეს მოსახლემდე, მდინარემდე, ცენტრალურ გზამდე და 500 მეტრის რადიუსში შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ ობიექტამდე);
 - ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის მოსაზღვრე ტერიტორიების, ასევე ახლოსმდებარე მოქმედი/საპროექტო, მათ შორის ანალოგიური ფუნქციური დატვირთვის, ობიექტების შესახებ (მანძილებისა და საქმიანობის მითითებით);

- საპროექტო ტერიტორიის გარემოს არსებული/ფონური მდგომარეობის აღწერა-ანალიზი;
- ინფორმაცია გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი განხორციელების ადგილის ყველა გონივრული ალტერნატივის შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის, უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივის შესახებ, **გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივების დასაბუთების მითითებით;**
- დეტალური ინფორმაცია საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების შესახებ, შესაბამისი საპროექტო მახასიათებლების მითითებით, მათ შორის ინფორმაცია:
 - საპროექტო რეზერვუარის ფიზიკური მახასიათებლების შესახებ (მოცულობა, ტიპი, სიღრმე), საპროექტო რეზერვუარის მოწყობის გეგმის მითითებით;
 - სამელიორაციო სისტემის და წყალშემკრები რეზერვუარის მოწყობის სამუშაოების აღწერა, ვადების მითითებით;
 - საპროექტო რეზერვუარის ჰიდრავლიკური დატვირთვის პირობების შესახებ, რეზერვუარის ეფექტურობის დასაბუთების მითითებით (საპროექტო წყლის მოცულობების შეკავების თვალსაზრისით);
 - წყალაღებისა და წყალჩაშვების სიღრმული მილსადენების შესახებ, პარამეტრების (სიგრძე, დერეფანი, დიამეტრი და ა.შ.), ტიპის და წყლის საპროექტო გამტარუნარიანობის მითითებით;
 - რეზერვუარის ავარიულად დაცლის შემთხვევაში მდ. იორის იქთიოფაუნაზე შესაძლო ზემოქმედების შესახებ;
 - დეტალური ინფორმაცია სატუმბი სადგურის შესახებ მახასიათებლისა და მუშაობის წყაროს მითითებით. **ტუმბოს ელექტროენერგიაზე მუშაობის გათვალისწინებით, გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად უნდა იქნეს განხილული მიწის ნაკვეთამდე ელექტროენერგიის მიწოდების საკითხები;**
- წყალაღების წერტილის GPS კოორდინატები, წყალაღებისა და წლის განმავლობაში (თვეების მიხედვით) აღებული წყლის რაოდენობის მითითებით (თვეების მიხედვით);
- ინფორმაცია რეზერვუარში შემოსული და გასული წყლის მოცულობების შესახებ (თვეების მიხედვით), შესაბამისი დანაკარგების მითითებით;
- დაზუსტებული ინფორმაცია რეზერვუარის პერიოდული დაცლის საჭიროების შესახებ (რეცხვის დროს), რეზერვუარიდან დაცლილი წყლის ჩაშვების შესახებ ინფორმაციის მითითებით;
- ინფორმაცია რეზერვუარის რეცხვისას, მასში დაგროვილი მდინარის შლამისგან გაწმენდის (მექანიკური წმენდა) შესახებ (სიხშირის, რაოდენობის, შლამის დასაწყობების ადგილის, პერიოდისა და საბოლოო მართვის საკითხების მითითებით);
- ინფორმაცია საპროექტო ობიექტის სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგების შესახებ;
- ინფორმაცია სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის შესახებ;
- **დეტალური ინფორმაცია სადრენაჟე არხის შესახებ, ტექნიკური პარამეტრებისა და ეფექტურობის მითითებით;**

- გზშ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია კომპანიის საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (კოდი, დასახელება, მახასიათებელი, რაოდენობა და ა.შ) და მათი შემდგომი მართვის შესახებ ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;
- ინფორმაცია სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების შესახებ, მათ შორის: პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებული მოწყობითი სამუშაოების აღწერა, შესაბამისი ვადების/სამუშაოების გეგმა-გრაფიკის მითითებით;
- ინფორმაცია მშენებლობის პროცესში წარმოქმნილი გრუნტის რაოდენობისა და მათი მართვის შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიამდე მისასვლელი გზების შესახებ;
- საპროექტო ტერიტორიების საკუთრებისა ან/და სარგებლობის დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- ინფორმაცია შესაძლო ავარიული სიტუაციების და ავარიული ჩაშვების თავიდან აცილების შესაძლებლობის შესახებ;
- ინფორმაცია სამუშაო რეჟიმის გეგმა-გრაფიკის შესახებ;
- პროექტის ფარგლებში დასაქმებული ადამიანების რაოდენობის და დასაქმებულთა შორის ადგილობრივების წილის შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია გზშ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სადიებო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ;
- ინფორმაცია საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში არსებული გარემოს პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის ღონისძიებების შესახებ.

4.1. რეზერვუარისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა-ექსპლუატაციის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების გეოლოგიურ ნაწილში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა: რელიეფი (გეომორფოლოგია); გეოლოგიური აგებულება, ტექტონიკა, სეისმური პირობები, ჰიდროგეოლოგიური პირობები, საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების (არსებობის შემთხვევაში) შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- გეოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და საჭიროების შემთხვევაში ინფორმაცია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- გეოლოგიურ გარემოზე, მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით.

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:

- ობიექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი/შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე (ემისიები, გაფრქვევის წყაროები,

- გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები), შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ობიექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ხმაურის გავრცელების კუთხით, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
 - მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტ(ებ)ზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
 - მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის ხარისხზე, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
 - ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება (მცენარეულ საფარსა და ცხოველთა სამყაროზე მოსალოდნელი ზემოქმედების მითითებით), შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
 - ინფორმაცია ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, შესაბამისი შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
 - გეოლოგიურ და ჰიდროგეოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
 - ლანდშაფტის ვიზუალური ცვლილებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მათ შორის მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
 - მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების დეტალური შეფასება გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე, არსებული ან/და საპროექტო ობიექტების გათვალისწინებით, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
 - გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება;
 - პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი;
 - პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და ა.შ მითითებით);
 - გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა, რომელიც განპირობებულია ავარიისა და კატასტროფის რისკის მიმართ საქმიანობის მოწყვლადობით;
 - ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
 - გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები.

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზმ-ის ანგარიშში:

- მ/წ 10 ოქტომბრის განცხადების (N5510) საფუძველზე დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში, ელექტრონული ფორმით წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიში არ მოიცავს დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილის ალტერნატივების შესახებ ინფორმაციას. აღნიშნული საკითხი მოცემულია, მხოლოდ მატერიალური სახით წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში, რაც საჭიროებს დაზუსტებას. გზმ-ის ეტაპზე, საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია როგორც ელექტრონული, ისე მატერიალური სახით წარმოდგენილი დოკუმენტაცია სააგენტოს წარუდგინოს იდენტური სახით და მოიცავდეს ერთსა და იმავე სახის ინფორმაციას;
- დოკუმენტში არასათანადოაა წარმოდგენილი დაგეგმილი წყალაღების კვეთში მდინარე იორის ჰიდროლოგიური მონაცემები. დალის მთის წყალსაცავის კვეთში არსებული დაკვირვებების 11-წლიანი რიგი (1975-85 წწ.) არ არის საკმარისი სტატისტიკურად მდგრადი შედეგების მისაღებად; სასურველია მიღებული შედეგები დასაბუთდეს/შემოწმდეს რომელიმე სხვა მეთოდის გამოყენების საშუალებით; საჭიროა გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იყოს მდინარე იორის მისაღები მეთოდიკით დასაბუთებული ჰიდროლოგიური მახასიათებლები;
- საპროექტო ტერიტორია ემთხვევა „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ (ბერნის) კონვენციის“ შესაბამისად შექმნილ, კოწახურას დამტკიცებულ ზურმუხტის ტერიტორიას (Kotsakhura - GE00000051). გამომდინარე აქედან, გზმ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს ზურმუხტის ქსელზე ზემოქმედების შეფასება (ზზშ), იმ სახეობებისა და ჰაბიტატებისთვის, რომელთა დასაცავადაც შეიქმნა აღნიშნული ზურმუხტის საიტი;
- გზმ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია (ფოტო-მასალასთან ერთად) ცხოველებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნას მონიტორინგის გეგმა, სადაც ასახული იქნება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე დაკვირვების საკითხი;
- სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, რეზერვუარის რეცხვის შედეგად წარმოქმნილი წყალი ავარიული მიზნით მოწყობილი მილსადენის საშუალებით ჩაემვება მდ. იორში. გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას მექანიკური წმენდისა და ავარიული მიზნით მოწყობილი მილსადენის შესახებ ინფორმაცია, GPS კოორდინატების მითითებით;
- საპროექტო ტერიტორია უშუალოდ ემიჯნება იორის ალკვეთილის მიზანშეწონილია, მშენებლობის პერიოდში მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი უარყოფითი ზემოქმედება დაცულ ტერიტორიაზე. შემარბილებელი ღონისძიების დროს გამოყენებულ უნდა იქნას ის სტანდარტები, რაც ითვალისწინებს ფლორისა და ფაუნის სახეობების უსაფრთხოებას დაცული ტერიტორიებისა და ბიომრავალფეროვნებით მნიშვნელოვანი არეალის ფარგლებში.
- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, „სატუმბი სადგურიდან მილსადენი მიემართება ჩრდილო-აღმოსავლეთით, დაახლოებით 292 მ მანძილზე

განთავსდება კომპანიის საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე (ს/კ: 56.10.70.186), შემდგომ გადაკვეთს დაახლოებით 33 მ მანძილით სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიას, შემდგომ მიემართება 10-150 დახრილობის ფერდობზე და 662 მ მანძილზე განთავსდება ისევ კომპანიის საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე (ს/კ: 56.10.70.087)“. ელექტრონული გადამოწმების შედეგად ვერ ხერხდება ზემოხსენებული სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ტერიტორიების იდენტიფიცირება, რაც საჭიროებს დაზუსტებას;

- დაზუსტებას საჭიროებს მილსადენის გადაკვეთის წერტილის საკადასტრო მონაცემების შესახებ ინფორმაცია, კერძოდ დოკუმენტში წარმოდგენილი სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ტერიტორიის საკადასტრო კოდით (ს/კ: 56.10.70.019) ვერ ხერხდება ტერიტორიის იდენტიფიცირება;
- სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შემარბილებელი ღონისძიებების ცხრილში შემარბილებელ ღონისძიებად განხილულია ნარჩენების შეძლებისდაგვარად ხელმეორედ გამოყენება. გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას დეტალური ინფორმაცია ნარჩენების ხელმეორედ გამოყენების შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშში მოცემულ საკონტაქტო ინფორმაციაში საკონსულტაციო ორგანიზაციად მითითებული შპს „გარემოსდაცვითი შეფასების ჯგუფი“, ხოლო სკოპინგის დოკუმენტის გვერდებზე ფიქსირდება შპს „გერგილი“, რაც საჭიროებს დაზუსტებას;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს „ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №348 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე - „საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 09 ივნისის N274 დადგენილებით დამტკიცებული „ცხოველების ჯილეხთან ბრძოლის პროფილაქტიკური-საკარანტინო წესით“ განსაზღვრული მოთხოვნების დაცვის შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნეს წინამდებარე დასკვნით განსაზღვრული მოთხოვნებისა და სკოპინგის დასკვნაში გამოკვეთილი საკითხების გათვალისწინებით.

❖ **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული საკითხების გათვალისწინების შესახებ, ერთიანი ცხრილის სახით (გვერდებისა და (ქვე)თავების მითითებით).**

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, შპს „მაღარო კაპიტალის“ მიერ წარმოდგენილ პროექტზე, რომელიც ეხება სიღნაღის მუნიციპალიტეტის სოფ. ბოდბისხევში სამელიორაციო (სარწყავი) სისტემისა და 47 800 მ³ მოცულობის წყალშემკრები რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაციას, **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.

